

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma

Aluehallitus 16.01.2023 § 7

Valmistelija Kinnunen Marina

Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1808, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaan hyvinvointialue on aloittanut toimintansa 1.1.2023. Aiemmin 17 järjestäjän fuusioiminen yhteen ja samaan organisaatioon edellyttää toimintatapojen ja periaatteiden läpikäyntiä. Uudelle organisaatiolle on aluevaltuusto hyväksynyt strategian, joka asettaa toiminnan tavoitteet vuosille 2023-2026. Myös valtakunnalliset tavoitteet uudistukselle on hyväksytty valtioneuvoston oheisten päätösten mukaisesti

Liite 1 Valtioneuvoston päätös STM 2022/202 valtakunnallisista tavoitteista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle vuosille 2023-2026

Liite 2 STM julkaisu 2018:18, sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023-2026

Liite 3 VN päätös SM 2022/99 valtakunnallisista strategisista tavoitteista pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023-2026

Jotta tavoitteet voidaan saavuttaa, lähdetään Pohjanmaalla tekemään systemaattista tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa ja sen kautta tehdään tulevaisuus Pohjanmaan hyvinvointialueen tavalla. Tämän lisäksi myös uudistuksen myötä tullut uusi rahoitusmalli edellyttää toiminnan kehittämistä vastaamaan tarvetta.

Ohjelman peruslähdekohtaksi esitetään ns. tyhjältä sivulta lähtemistä. Meidän on rohkeasti uskallettava uudistua. Ohjelmaa tulee lähteä rakentamaan sen pohjalta, miten väestö voi ja millä keinoilla pystytään vielä enemmän tuottamaan hyvinvointia ja turvallisuutta alueelle. Sopeutamme siis toiminnan vastaavaan tarvetta ja uudistuksen antamia mahdollisuuksia. Pohjanmaan hyvinvointialueella on 8000 työntekijää ja tulevana vuotena käytössä noin 724 709 098 € rahaa. Tämä on enemmän kuin koskaan yhdessä organisaatiossa alueella, joten meillä on suuri mahdollisuus saada enemmän yhdessä aikaiseksi. Ohjelman tärkeitä ohjaavia kysymyksiä ovat: Millä tavoilla tuotamme eniten hyvinvointia ja turvallisuutta Pohjanmaan hyvinvointialueen väestölle? Millä tavoin luomme työpaikan, jossa meidän kaikkien on hyvä ja turvallista tehdä työtä? Pohjanmaalla uudistumisessa erityisesti huomioidaan lähipalveluiden merkitys alueella. Keskittämisen sijaan panostetaan siihen, että palveluita pystytään erikeinoilla edelleen tuottamaan paljon lähipalveluina.

Uudistuksen myötä Pohjanmaan hyvinvointialue toimii siis ainoana järjestäjänä Pohjanmaalla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen palveluissa. Sen sijaan palveluiden tuottajia on useita:

- Pohjanmaan hyvinvointialue tuottaa itse palveluita
- Pohjanmaan hyvinvointialue ostaa palveluita yksityiseltä ja kolmannelta sektorilta julkisilla rahoilla
- Työterveyshuolto tuottaa työnantajan kustannuksella palveluita sekä yksityisellä että julkisella
- Yksityiset tuottavat palveluita markkinoille ostettavaksi tai vakuutusten kautta saatavaksi ihmisille

Tulevaisuus ja sopeuttamisohjelmassa keskitytään kehittämään hyvinvointialueen tuottajaroolia. Ohjelma tullaan toteuttamaan hyväksytyt toteutus suunnitelman mukaisesti. Ohjelman läpivientiä koordinoi johtoryhmä sovitun vastuujon mukaisesti. Jokaisella toimialalla on oma tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma työryhmä, joka ohjaa työtä omalla alueellaan. Toimialajohtajat toimivat puheenjohtajana, lisäksi ryhmässä on tulosalue-

edustus, työntekijäedustajat, hallitusedustaja, asiakasedustaja/kokemustoimija sekä strategia ja kehittäminen –tulosalueen edustus. (Liite viranhaltijapäätös § 161/ 2022 M.Kinnunen) Koko ohjelman ajan osallistetaan ja aktivoidaan henkilöstöä mahdollisimman paljon. Raateja, neuvostoja ja sidosryhmiä osallistetaan säännöllisesti ja viestintää käytetään voimakkaasti koko ohjelman ajan.

Tulevaisuus ja sopeuttamisohjelman sisällysluettelo, aikataulu ja vastuunjako löytyvät liitteenä olevasta esityksestä. Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma on valmis toukokuun hallituksen kokoukseen ja sieltä se etenee aluevaltuustoon kesäkuussa.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

esittää, että hallitus hyväksyy Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman suunnitelman ja seuraa ohjelman rakentumista jokaisessa hallituksen kokouksen tilannekuvassa, kunnes se tuodaan hyväksyttäväksi toukokuun kokouksessa

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Kokous keskeytettiin klo 10.37 ja 10.45 väliseksi ajaksi.

Aluehallitus 13.02.2023 § 38

Valmistelija Kinnunen Marina

Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1808, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Aluehallituksen kokouksessa 16.01.2023 § 7 käsiteltiin Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman suunnitelmaa. Ohjelmasta pidettiin yhteinen kick off tilaisuus 30.1. sen jälkeen toimialakohtaiset työryhmät ovat aloittaneet työnsä.

Työsuunnitelman mukaisesti taloudellinen tilannekuva ja ohjelman tausta sekä hyvinvointialueen megatrendi- ja toimintaympäristöanalyysi on helmikuun aluehallituskokouksen aiheita. Taloudellista tilannekuvaa käsitellään kokouksen johtajan tilannekuvassa, mutta lopullinen taloudellinen tilannekuva voidaan tehdä vasta huhtikuun kokouksessa. Tällä hetkellä edelleen vielä on jatkuvia muutoksia ja epäselvyyksiä rahoituksen tasossa.

Toimintaympäristö ja megatrendityöhön ovat osallistuneet valtuusto, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto, hyvinvointialueen johtoryhmä, keskijohto, esimiehet ja henkilöstö. Toimintaympäristökatsauksessa on tänä vuonna keskitytty vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien tunnistamiseen (SWOT-analyysi). Tätä työtä on tehty keskijohdon ja johdon vuoropuheluna. Lisäksi johtoryhmä on tunnistanut neljä keskeisintä näkökulmaa, jotka haastavat toimintaa. Katsaus on liitteenä.

Tulevaisuus- ja muutosohjelmassa kehitetään toimintaa ja toisaalta sopeutetaan toimintaa vastaamaan uutta rahoitusmallia.

Ohjelman toteuttamisessa henkilöstö osallistetaan ja aktivoidaan niin suurella määrällä kuin mahdollista koko prosessin ajan. Projekti on laaja ja se voi johtaa erilaisiin muutoksiin työn organisoimisessa. Tämän johdosta ehdotetaan myös yhteistoimintaneuvotteluiden aloittamista.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

- merkitsee megatrendi- ja toimintaympäristöanalyysin tiedoksi

- päättää, että yhteistoimintaneuvottelut aloitetaan liittyen tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaan

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

Aluehallitus 30.05.2023 § 162
42/00.02.01.00/2023

Valmistelija Kinnunen Marina
Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1808, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa on työstetty aktiivisesti koko kevään ajan. Työtä on tehty toimialakohtaisissa työryhmissä ja yhdessä aluehallituksen ja valtuuston kanssa. Toisaalta osallistettu laajasti kyselyn ja kuulemistilaisuuksien kautta sekä väestöä, sidosryhmiä että henkilököstöä.

Yhteistoimintaneuvotteluita on käyty organisaatiotasolla tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmatyön kanssa rinnakkain. Neuvottelut päättyivät 2.5. pidetyssä kokouksessa. Samalla todettiin, että koska valmistelu jatkuu kullakin toimialalla ja muutokset tulevat koskettamaan useampia henkilöitä, yhteistoimintaneuvottelut järjestetään toimialoittain tai yhteistyössä useampien toimialojen kanssa. Jos muutokset koskettavat yksittäistä henkilöä tai muutamaa henkeä, yhteistoimintaneuvottelut voidaan käydä asianomaisten henkilöiden ja heidän pääluottamusmiestensä kanssa.

Ohjelma sisältää talouden tilannekuvan ja sopeutustason vuosille 2023-2026. Tämän hetken arvion mukaan vuodellesopeutustaso ovat vuosittain:

-Vuosi 2023 10 milj.€
-Vuosi 2024 60 milj. €
-Vuosi 2025 25 milj.€

Jos kehitys olisi arvioitua suotuisampi, sopeuttamisohjelman tasoja mukautetaan ja tarkistetaan edellytysten mukaisesti. Merkittävimmät säästöt on kohdistettava vuoteen 2024, näin varmistetaan tasapainon saavuttaminen kolmessa vuodessa. Sopeutustasoa tarkennetaan säännöllisesti. Selvää on kuitenkin se, että Pohjanmaalla joudutaan merkittäväsi sopeuttamaan toimintaa uuteen rahoituksen tasoon.

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmaa varten tehdyssä toimintaympäristöanalyysissä käy ilmi, että ilman muutosta palvelujärjestelmä tulee kriisiytymään entisesään. Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmalla haetaan ratkaisua kasvavan palvelutarpeen taittamiseen, pahenevan henkilöstöpulan hillitsemiseen, henkilöstön kuormittumisen vähentämiseen sekä etsitään palvelujärjestelmää, joka on mahdollinen vähenevällä rahoituksella.

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmassa rakennetaan tulevaisuuden hyvinvointipalveluita seuraavilla päämuutoksilla:

- Pidämme huolta itsestämme ja toisistamme
- Ennaltaehkäisevät palvelut yhdessä kumppaneiden kanssa
- Kehitämme henkilöstömme työskentelyolosuhteita ja vaikuttamismahdollisuuksia rohkeasti
- Helppokäyttöiset digitaaliset palvelut tarjolle kaikille
- Painopisteen muuttaminen raskaista palveluista kevyempiin
- Arvoa tuottava palvelu ja hoito kaiken ikäisille

Toimenpiteet voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: Niihin, joiden avulla kehitetään toimintaa toimialoittain, satsauksiin ennaltaehkäiseviin palveluihin sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään sopeuttamaan palvelujärjestelmää (talouden reunaehtoihin).

Toimialakohtaiset työryhmät ovat käynnistäneet toiminnan kehittämisen ja ryhmien työ jatkuu vuoteen 2026. Työryhmien tehtävänä on myös lähteä toteuttamaan tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman toimenpiteitä. Ennaltaehkäisevät panostukset käynnistetään jo 2023, mutta jatkuvat myös 2024. Puhtaasti ennaltaehkäisevät panostukset ovat 1 375 000 €. Kaikki panostukset, jotka teemme vaativien palvelujen vähentämiseksi, ovat n. 7,9 milj. € vuosina 2023-2025. Osa käynnistetään välittömästi 2023, ja ne jatkuvat loppuvuodesta ja vuoden 2024 ja 2025 aikana.

Tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma tuo toteutuessaan paljon hyvää. Sen avulla Pohjanmaan väestö voi vielä paremmin, koska ennaltaehkäistäviin palveluihin panostetaan. Palvelujärjestelmä on sopeutettu siten, että henkilöstöä on riittävästi eri palveluissa ja sen avulla taataan työntekijöille turvallinen työpaikka.

Ohjelma kokonaisuudessaan on liitteenä.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

ehdottaa, että hallitus

- hyväksyy tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman 2023-2026 ja vie sen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi
- sitoutuu raportissa esitettyyn sopeutustasoon, jota kuitenkin säännöllisesti tarkastetaan ja muutetaan tarvittaessa
- antaa virkamiehille tehtäväksi käynnistää tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelman panostukset ennaltaehkäisyyn ja toimenpiteet
- saa säännöllisesti seurantatietoa toimialakohtaisten työryhmien työn edistymisestä

Päätös:

Hyvinvointialuejohtaja esitteli ohjelman alustavasti, minkä jälkeen kokous keskeytettiin lounaan ajaksi klo 10.55-11.25. Sen jälkeen hallitus aloitti asian käsittelyn.

Hallituksen jäsen Rainer Bystedt ehdotti aluksi seuraavaa lisäystä päätökseen: Ennen sopeuttamistoimenpiteiden toteuttamista toimenpiteitä täydennetään vaikutusarvioinnilla ja ne viedään hallitukseen täytäntöönpano-ohjetta varten.

Lisäksi Bystedt ehdotti ohjelman teksiosaan seuraavaa lisäystä:

Kohtaan 6.2 Koti- ja asumispalvelut lisätään seuraava toimenpide:

Pilotoidaan Pohjanmaan hyvinvointialueen itsehallinnollisten yksikköjen malli ja yksikköjen määrää lisätään, jos malli osoittautuu kustannustehokkaaksi ja hyväksi.

Bystedtin ehdotusta kannattivat mm. jäsenet Pettersson, Willman ja Lindqvist, ja hallitus hyväksyi sen.

Hallituksen jäsen Katja Rajala ehdotti ohjelmaan seuraavaa tekstilisäystä:

3.1 Kuntien kanssa tehtävää yhdyspintayhteistyötä tulee kehittää aktiivisesti ennaltaehkäisevästä näkökulmasta. Yhteisesti sovittujen tavoitteiden ja toimien avulla voidaan monin paikoin saavuttaa pitkän aikavälin säästöjä.

6.5 Digiklinikkaa koskeva selvitystyö tulee aloittaa pikaisesti. Olemassa olevia sähköisiä ja digitaalisia palveluja tulee markkinoida aktiivisesti verkkosivuilla ja eri kanavien kautta.

Liikkuva hyvinvointiasema tulisi pilotoida jo kuluvan valtuustokauden aikana, jotta seuraavalla toimikaudella tehtäviä päätöksiä varten on saatavilla valmis tietopohja, jota voidaan käyttää tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa.

9. Päätökset ostopalvelujen lisäämisestä tai vähentämisestä tulee tehdä kyseisestä palvelusta saatavilla olevien hintatietojen pohjalta. Asiasta päätettäessä jonotilannetta ja palvelujen yleistä saatavuutta tulee arvioida suhteessa palvelutarpeeseen. Lisäksi omalle tuotannolle tulee olla saatavilla vertailukelpoinen hinta. Tätä hintaa tulee verrata muiden tuottajien hintoihin, jotta voidaan todentaa taloudelliset vaikutukset, joita ostopalvelujen lisäämisellä tai vähentämisellä on hyvinvointialueen taloudelle ja palvelujen saatavuudelle. Tällainen vertailu tulee tehdä myös silloin, kun omien palvelujen osuutta lisätään oman

palvelutuotannon osuudelle järjestämislaissa asetettujen vaatimusten nojalla. In-house-yhtiöiltä ostettavien palvelujen toimivuutta, laatua ja hintaa tulee arvioida säännöllisesti suhteessa markkinahintoihin.

Rajalan ehdottamaa tekstilisäystä kannattivat mm. jäsenet Pettersson, Willman ja Lindqvist, ja hallitus hyväksyi sen.

Hallituksen jäsen Mervi Rantala ehdotti, että otsikon 6.2 alla, sivulla 32 olevaa kappaletta muutetaan siten, että kohta "hoidon ja palvelujen myöntämiskriteerien tarkistamista" poistetaan. Hallitus hyväksyi ehdotuksen.

Hallituksen jäsen Gösta Willman ehdotti, että otsikon 8.1 alla, sivulla 50 oleva kohta "Ympärivuorokautiset palveluasumisen kokonaisuudet kootaan siten, että ne muodostuvat vähintään 30 paikan kokonaisuuksista" poistetaan. Willmanin poistoehdotusta kannatti jäsen Lindqvist, ja hallitus hyväksyi sen. Lisäksi hallitus päätti, että eri sosiaali- ja terveyskeskusten ja hyvinvointiasemien sijainti tulee kuvata paremmin palveluverkoston koskevassa luvussa.

Hallituksen jäsen Mervi Rantala ehdotti asian palauttamista jatkovalmisteluun, jossa käytäisiin vielä läpi erikoissairaanhoidon ja hallinnon toiminnan tehostamista. Jäsen David Pettersson kannatti palalutusehdotusta. Äänestyksessä 6 jäsentä kannatti käsittelyn jatkamista ja 5 jäsentä kannatti palauttamista. Äänestysluettelo liitteenä.

Käsittelyn jatkuessa hallituksen jäsen David Pettersson ehdotti, että koti- ja asumispalvelujen toimialalla ei tehtäisi lainkaan säästöjä ottaen huomioon ikääntyneen väestön palvelujen tarve. Jäsen Mervi Rantala kannatti ehdotusta. Petterssonin ehdotus hävisi äänestyksessä äänin 9 Jaa (valmistelu) vastaan 2 Ei (vastaehdotus). Äänestysluettelo liitteenä.

Hyvinvointialuejohtaja muutti keskustelun pohjalta päätösehdotuksensa 1. kohtaa seuraavasti:

-hyväksyy tulevaisuus- ja sopeuttamishjelman 2023 – 2026 ja antaa viranhaltijoille tehtäväksi tehdä raporttiin sovitut korjaukset ja lisäykset, ja vie raportin sen jälkeen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi.

Hallitus hyväksyi muutetun päätösehdotuksen ja päätösehdotuksen muut kohdat yksimielisesti.